

workshop 9

Concept versie

Workshop 9: Hoe ontgroeien we de groeiverslaving? Een communicatiestrategie voor de F&GD

Conferentie Routeplan voor een Eerlijke Economie, 3 februari 2010

Leiding: John Huige en Dennis van den Berg

Achtergrond

De overgang van de huidige naar een echt duurzame economie in de rijke consumptielanden zal gepaard gaan met een grote achteruitgang van de materiële consumptie ten faveure van een grotere immateriële consumptie en een gemengde groei in ontwikkelingslanden. De systematische negatie van deze boodschap (door mensen die het wel weten) is reden voor openlijke verwondering en soms ook boosheid. We willen in deze workshop nagaan hoe we 'degrowth' op de politieke / maatschappelijke agenda kunnen krijgen zonder de gebruikelijke schrikreacties die hierbij horen.

- i. Op grond van alle bekende 'aanwijzingen' – voetafdruk, klimaatwijziging, vermindering biodiversiteit, opraken grondstoffen, groeiende mondiale ongelijkheid, degradatie landbouwgrond, vervuiling, groei- en consumptieverslaving, en nog veel meer – is het noodzakelijk om met enige urgentie strategieën te ontwikkelen die reëel perspectief bieden op een sociaal houdbare en ecologisch duurzame wereld. In onze ogen zijn er een aantal groeipaden te formuleren die in deze situatie mogelijk zijn:
 1. We gaan door in een 'race to the bottom' en zien wel waar het schip strandt –inclusief het gevaar van majeure internationale conflicten.
 2. We ontwerpen een strategie waarin de armsten der aarde op een sociaal aanvaardbaar niveau komen, waarin de groei in de rijke landen niet verder mogelijk is en zelfs iets achteruit gaat.
 3. We formuleren een strategie waarin sprake is van een gemiddeld aanvaardbare milieugebruiksruimte van elke wereldburger. Deze ruimte is maatgevend voor te nemen maatregelen per land / regio.
- ii. De keuze voor strategie b en veel meer nog voor strategie c vergt een forse teruggang van het traditionele BBP. In termen van een nieuwe duurzame en sociale economie hoeft het breed geformuleerde welvaartsniveau zelf niet minder te worden. Maar zo een economie is solidair (ook internationaal) en gedematerialiseerd. Voor de te nemen maatregelen in deze richting is een hele serie maatregelen nu al uitgedacht en onmiddellijk toe te passen. Als deze alternatieven worden toegepast is het maatschappelijk kader wel van belang, want het gaat om een aantal maatregelen die bij elkaar voldoende zijn in de richting van een 'degrowth' samenleving. Dat vergt niet minder dan een echte mobilisatie. Wij denken dat het geven van een opsomming

van 'laaghangend fruit' in een hoopgevende lijst gezet een politiserende werking kan hebben. We denken voorts dat er al veel studie gedaan is om de economie in een ander -'degrowth'- paradigma te plaatsen en dat hiervan ook een lijst gemaakt kan worden die het nieuwe debat kan inspireren.

iii. De 'roadmap' die we op grond van bovenstaande uitgangspunten / beschouwing kunnen uitwerken kent een aantal kenmerken:

1. Het is belangrijk om 'degrowth' als thema te agenderen, want: "*De strategie van zelfmisleiding heeft zijn grenzen bereikt*": Tim Jackson
2. Wat is er nodig voor de noodzakelijke mobilisatie? Hoe krijgen we draagvlak voor de 'noodzaak' van deze richting.
3. Dus onze alternatieven moeten beter, goed onderbouwd en aantrekkelijk zijn Tony Judt: ... "*it must be sufficiently better to make up for the evils of the transition*".

iv. Vragen bij de roadmap voor 'degrowth':

1. Hoe ontwerpen we een aantal stappen om dit op de agenda te zetten?
2. Hoe ontwerpen we een effectieve communicatie over 'degrowth'?
3. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat deze boodschap positief is in de vooruitzichten voor: *Duurzaamheid, Grotere inkomenszekerheid en minder ongelijkheid. Positief is in de toename van de immateriële welvaart.*

v. De doelgroep voor deze boodschap bestaat in eerste instantie uit kaderleden politieke partijen, vakbeweging, leden NGO's en media.

De inrichting van de workshop:

- Een korte inleiding in de thematiek. Bedoeld om de aanwezigen in de workshop een gelijk referentiekader aan te bieden aan de aanwezigen. Inzet is niet de bespreking van de noodzaak voor *degrowth* maar veel meer de vraag hoe we *degrowth* kunnen organiseren / agenderen. Daarvoor presenteren we *10 talking points*. 10 korte goed communiceerbare zinnen waarin de hoofdargumenten en noodzakelijke stappen voor *degrowth* worden gegeven. Te vergelijken met oneliners van politici, maar wel op inhoud gebaseerd.
- In meerdere kleine subgroepen – ingedeeld naar doelgroepen – worden een of twee van de *talking points* opgepakt met de opgave hier een korte krachtige overtuigende *pitch* van te maken. Doelgroepen zie boven. Nadruk bij de *pitch* op agenderen, hoe kun je organisaties / personen leren een *elegante* draai te maken (van onduurzaam > duurzaam)
- Plenair brengen van de *pitches*, bespreken van hun effectiviteit en kansen van de agendering en de stappen met de termijnen die genoemd worden.
- We willen proberen tijdens de workshop al een bijeenkomst te melden voor

een vervolg van de discussie.

Tien 'talking points'; ongemakkelijke feitjes en blijde vooruitzichten:

1. In 2030 hebben bij het huidige groeitempo twee werelden nodig om onze consumptieve behoeftes te dekken. Living Planet Report 2010. Als we er niet in slagen om binnen 10 jaar een serieuze transitie op gang te hebben naar een sociaal-ecologische economie (SEE) wordt het oorlog.
2. Onze vrijheid van materiële bestedingen moet sterk achteruit. Een teruggang met een factor 4 zou weer meer evenwicht kunnen brengen in de belastbaarheid van de aarde. Voor ontwikkelingslanden is nog wel materiële groei nodig en mogelijk.
3. Cognitieve dissonantie is een psychologisch begrip dat aangeeft dat mensen kennis kunnen hebben van situaties of feiten, maar die niet leiden tot een aanpassing van hun gedrag. Hoe kunnen we de spanning daarover verhogen en positief aanwenden voor gedragsverandering richting SEE.
4. De huidige neoliberale markteconomieën zijn ingericht op basis van winstmaximalisatie en externalisering van zoveel mogelijk (milieu)kosten (opraken grondstoffen, CO₂-belasting, vervuiling, ongelijkheid inkomen en vermogen). Willen we een marktsysteem behouden?
5. Prijsbeleid, financieringsbeleid en inkomensbeleid zullen aan strenge regels onderworpen moeten worden. Willen we daarvoor onze 'vrijheid' opofferen?
6. In SEE kan er sprake zijn van werkelijke internationale solidariteit. Geen uitbuiting meer via goedkope arbeid of grondstoffen, maar reële prijzen en ruimte voor eigen ontwikkeling.
7. In SEE is het octrooirecht afgeschaft, waardoor de nodeloze en milieuvriendelijke vernieuwingsdrang kan verdwijnen.
8. In SEE is er de zekerheid van een basisinkomen en het werkbegrip is verruimd naar alle soorten arbeid.
9. In SEE is er meer betrokkenheid van mensen bij lokale problemen.
10. In SEE is internationale ruil niet meer dominant, maar is de regionale economie de leidende economische kracht.